

Hyvä vesilintulaskija!

Kiitos että olet mukana tärkeässä vesilintukantojen valtakunnallisessa seurannassa. Luonnonvarakeskuksen (Luke) ja Luonnontieteellisen keskusmuseon (Luomus) yhteistyössä BirdLife Suomen kanssa toteuttamat vesilintulaskennat ovat jälleen alkamassa, ja toivomme aktiivista osallistumista. Seurantaa kannattaa jatkaa, vaikka et viime vuonna olisikaan laskenut lintuja.

Vesilintulaskennat ovat viimeisen parin vuoden aikana ilahduttavasti kasvattaneet suosiotaan, mutta etenkin harvalukuisten lajien osalta aineistot ovat edelleen pieniä. Vanhojen laskentakohteiden toistaminen antaa arvokasta tietoa lajien kannanmuutoksista. Myös uusia kohteita kannattaa perustaa, jos niillä suinkin voidaan jatkaa seurantaa tulevana vuosina. Jos tunnet muita vesilintulaskennoista kiinnostuneita, olisimme kiitollisia, jos kertoisit heille laskennoista ja neuvot ottamaan yhteyttä meihin.

Tuloksia edellisen kauden (2019) laskennoista on koottu Luken sivuille: <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/vesilinnut/>

Vesilintulaskentojen tuloksia on käytetty kuluneen vuoden aikana mm. EU:n lintudirektiivin raportoinnissa, jossa kerätään yhteen pesivien lintulajien kannankehitystiedot kaikista jäsenmaista. Yleisistä vesilinnuista sinisorsan määrät ovat olleet pitkällä aikavälillä kasvussa, tavilla on havaittavissa lievää viimeaikaista laskua, mutta telkän ja haapanan määrät ovat olleet laskusuunnassa jo pitempään.

Sopiva laskennan ajankohta

Keväästä näyttää tulevan eteläisessä Suomessa erityisen aikainen, mutta Pohjois-Suomessa ollaan lähempänä normaalia aikataulua. Suosittelemme tänä vuonna seuraavia laskenta-ajankohtia:

Etelä- ja Lounais-Suomen rannikkoalue: 1. laskenta 20.–26.4. ja 2. laskenta 4.–10.5.
Etelä- ja Keski-Suomen sisämaa-alue: 1. laskenta 27.4.–3.5. ja 2. laskenta 11.–17.5.
Pohjois-Suomi: 1. laskenta 20.–29.5. ja 2. laskenta 5.–12.6.

Käytännössä ensimmäinen laskenta suoritetaan noin viikko jäiden lähdön jälkeen ja toinen pari viikkoa myöhemmin. Eteläisimmässä Suomessa vedet ovat pysyneet sulina läpi talven, joten tämä sääntö on siellä tänä vuonna lähinnä kuvitteellinen. Eteläisen Suomen rehevillä järvillä (lintuvedet) kannattaa kiinnittää erityistä huomiota läpimuuttajien esiintymiseen. Ensimmäistä laskentaa voi tarpeen mukaan viivästyttää, jotta läpimuuttajia ei tulisi laskeneeksi mukaan paikalliseen pesivään kantaan.

Vesilintulaskentoja kunnostettavilla kosteikoilla

Luomuksen, Luken ja BirdLifen pitempään koordinoimien laskentojen lisäksi vesilintuja lasketaan myös tulevana kausina Ympäristöministeriön vetämässä Helmi-ohjelmassa sekä Maa- ja metsätalousministeriön koordinoimassa Sotka-hankkeessa. Näissä projekteissa kunnostetaan ja ennallistetaan kosteikkoja eri puolilla Suomea. Kaikkien näiden laskentojen avulla voidaan myöhemmin arvioida kuinka hyvin toimenpiteet auttavat vesilintuja ja mitkä toimenpiteistä ovat tehokkaimpia.

Luomus, Luke ja BirdLife Suomi ovat yhteistyökumppaneita molemmissa projekteissa, ja perinteisten vesilaskennat ja näiden myöhempi toistaminen ovat erityisen tärkeässä roolissa näissä hankkeissa. Toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnin kannalta on tärkeää, että laskentatietoa saadaan myös kohteita, joilla ei tehdä kunnostuksia.

Lue lisää Helmi–ohjelmasta: <https://www.ym.fi/helmi>

Lue lisää Sotka–hankkeesta: <https://riista.fi/mmm-sorsalinnut-vahentyneet-huolestuttavasti-maa-ja-metsatalousministerio-kaynnistaa-lintujen-elinymparistoja-kohentavan-sotka-hankkeen/>

Laskentatietojen palauttaminen nyt mahdollista myös netissä

Tästä vuodesta alkaen vesilintulaskentojen tiedot voi ilmoittaa myös sähköisesti osoitteessa <https://laji.fi/save-observations> => Vesilintulaskenta. Mikäli sinulla on jo laji.fi -käyttäjätunnukset, sinun ei tarvitse luoda uusia tunnuksia. Tämän kirjeen lopussa on kymmenen kohdan pikaohje kuinka havainnot tallennetaan, mutta ensimmäisellä kerralla kannattaa myös lukea ilmoitusjärjestelmän etusivulta löytyvät yksityiskohtaisemmat ohjeet.

Uuden järjestelmän myötä Luomuksen ja Luken tietokannat yhdistyvät, tieto on helpommin käytettävissä ja kohteiden paikkatieto paremmin saatavilla. Järjestelmän myötä Luomuksen laskijat voivat myös helposti ilmoittaa mahdollisia poikuelaskentatietoja kohteiltaan. Aikaisemmin tämä on ollut teknisesti haastavaa. Luomus kannustaakin laskijoita tekemään yhden kerran poikuelaskennan välillä 1.–20.7. kevään parilaskentakohteilla, jos se on mahdollista. Poikastuottotiedot auttavat ymmärtämään lajien kannankehitykseen johtavia syitä. Poikuelaskentojen ohjeet löytyvät Luken sivuilta osoitteesta

<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/vesilinnut/vesilintujen-poikuelaskentaohjeet/>

Sähköisen järjestelmän kautta kerätään nyt myös ensimmäistä kertaa systemaattista tietoa sammakkoeläimistä. Sammakkoeläimiä kuulee usein laskennoissa soitimella. Sammakkoeläinten kurnutuksen tunnistusta voi opetella osoitteessa: <https://laji.fi/theme/herpetology>.

Suosittellemme sähköisen järjestelmän käyttöä jos suinkin mahdollista. Voit kuitenkin edelleen toimittaa laskentatiedot meille myös palauttamalla paperiset lomakkeet [Linnustonseurantaan](#). Sen sijaan aikaisemmin käytössä olleita Excel-laskentalomakkeita ei toivota enää lähetettävän.

Pyydämme kaikkia laskijoita palauttamaan laskentatiedot **heti laskentojen jälkeen**, viimeistään kesäkuun loppuun mennessä.

Vesilintulaskijoiden WhatsApp-ryhmä

Vesilintulaskijat voivat jakaa toisilleen vertaistukea Vesilintulaskijat-WhatsApp-ryhmässä. Varsinaiseen tulosten palauttamiseen sovellusta ei käytetä, vaan kyseessä on vain epävirallinen kommunikointi. WhatsApp on maksuton pikaviestisovellus, jota käytetään yleisesti erilaisten ryhmien keskinäiseen yhteydenpitoon. Viesteissä voi lähettää tekstiä, kuvaa tai ääntä. Käyttääksesi WhatsApp-sovellusta tarvitset älypuhelimien, jossa on internet-yhteys. Jos haluat liittyä Vesilintulaskijat-WhatsApp-ryhmään, lähetä sähköpostia linnustonseuranta@luomus.fi ja mainitse viestissä nimesi sekä puhelinnumerosi (ryhmään liitytään puhelinnumeron avulla).

Hyvää lintukevättä!

Juha Honkala (Luomus)
puh. 050 3182352, linnustonseuranta@luomus.fi
<http://www.luomus.fi/fi/vesilintulaskenta>

Alexi Lehikoinen (Luomus)
029 412 8851, linnustonseuranta@luomus.fi
<http://www.luomus.fi/fi/vesilintulaskenta>

Katja Ikonen (Luke)
puh. 029 532 7010, vesilinnut@luke.fi

Hannu Pöysä (Luke)
029 532 7401, hannu.poyasa@luke.fi

Tero Toivanen (BirdLife Suomi)
puh. 040 702 8633, tero.toivanen@birdlife.fi

Laskentatietojen palauttamisen 10 kohdan pikaohje

1. Mene osoitteeseen <https://laji.fi/theme/vesilintulaskenta> ja kirjaudu järjestelmään sisään esimerkiksi Laji.fi -tunnuksillasi. Voit myös luoda uudet tunnukset, jos sinulla ei ole niitä aikaisemmin. Vesilintulaskentojen sivuille pääset myös Laji.fi: n avaussivulta valitsemalla Tallenna havaintoja.
2. Olet nyt vesilintulaskentojen avaussivulla, jolla on esitelty järjestelmän tarkemmat yleisohjeet. Ohjeet kannattaa lukea huolella läpi. Valitse sen jälkeen vasemmasta sivupalkista joko "Parilaskenta" tai "Poikuelaskenta" riippuen siitä, kumman tietoja ilmoitat.
3. Molemmissa tapauksissa avautuu sivu, jolta voit valita oman laskentakohteesi olemassa olevien laskentapaikkojen listasta. Jos haluat luoda kokonaan uuden laskentakohteen, ota yhteyttä linnustonseurantaan ennen tietojen syöttämistä. Verkkosivun listan kohteita voi suodattaa kirjoittamalla hakusanan tyhjään kenttään, jossa lukee himmeällä "Rajaa" (esimerkiksi kohteen kunta, nimi tai kohdenumero). Järjestelmä rajaa näytille vain hakusanaa vastaavat kohteet. Listan kohteita voi myös järjestää numero- tai aakkosjärjestykseen eri otsikkojen avulla painamalla hiirellä otsikkoa. Kun olet valinnut hiirellä kohteen listasta, niin kohteen sijainti näkyy oikealla puolella olevalla kartalla. Pääset ilmoittamaan laskentatietoja kohteelta painamalla kohtaa "Käytä tätä paikkaa".
4. Olet nyt havaintojen ilmoitussivulla. Aluksi ilmoitetaan kohteen perustiedot ja lopuksi varsinaiset havainnot. Pakolliset tiedot on merkitty asteriskilla. Lisätietoja kunkin solun täyttämiseen saat viemällä hiiren ?-merkillä varustetun symbolin päälle. Ensimmäisenä tulee syöttää tiedot laskijoista, ilmoitatko laskentatuloksia kevään ensimmäiseltä vai toiselta laskentakerralta, mikä on laskentapäivämäärä ja kellonajat sekä haittasiko sää laskentaa. Kirjaa myös laskentakohteen vesistötyyppi (habitaatti) ja käytitkö laskennassa venettä, kiikaria tai kaukoputkea.
5. Vasemmassa laidassa olevassa karttatyökalussa on merkittynä laskentapisteen sijainti. Mikäli sijainti on väärässä paikassa, voit siirtää pisteen hiirellä oikeaan paikkaan klikkaamalla sitä hiiren oikealla napilla ja valitsemalla "Muokkaa kuviota". Karttatyökalulla piirretty kohteen laskentasektori päivittyy automaattisesti pinta-ala-tiedon lomakkeelle. Rantaviivan pituustiedon voi mitata lajitietokeskuksen karttatyökalulla: <https://laji.fi/map> . Voit myös kirjoittaa laskennasta lisätietoja tai lisätä kuvan laskentakohteesta.
6. Järjestelmässä on oletuksena, että olet ilmoittamassa kaikki havainnot vesilinnuista, mutta mikäli haluat ilmoittaa kaikki havainnot myös jostain toisesta lajiryhmästä, niin voit valita lajiryhmän valikosta (esimerkiksi kahlaajat tai lokit).
7. Lomakkeen lopussa on vihdoin kohta, jossa ilmoitetaan laskennan vesilintuhavainnot. Parilaskennassa ilmoita yhden lajin havainnot yhdelle riville. Poikuelaskennassa puolestaan kukin poikuehavainno tulee omalle riville. Katso havaintojen ilmoittamisen esimerkit ?-kohdista ennen tietojen syöttämistä, jotta merkinnät tulevat oikeassa muodossa. Mikäli olet laskenut myös muiden lajiryhmien yksilöt kuten lokit, niin ilmoita nämä lajit tässä kohdassa.
8. Valitsemalla "Haluatko tehdä omia tulkintoja parimääristä?" kohdassa "Kyllä" näet havaintoihisi perustuvat automaattiset parimäärätulkinnat ja voit tarvittaessa hyviin syihin perustuen tehdä muutoksia tulkintoihin.
9. Vesilintuhavaintojen jälkeen voit ilmoittaa tietoja myös muista luontohavainnoista kohdassa "Laskennan ulkopuoliset havainnot". Tässä voit ilmoittaa tietoja linnuista, joista et ole laskenut kaikkia lajeja tai muista lajiryhmistä kuten petolinnuista tai nisäkkäistä.
10. Kun olet täyttänyt kaikki lomakkeen kentät, paina lopuksi "Tallenna havainnot" -painiketta. Järjestelmä käy tämän jälkeen automaattisesti tiedot läpi ja ilmoittaa, puuttuuko jotain tai onko joitakin kohtia syytä tarkistaa mahdollisten näppäilyvirheiden takia. Mikäli näitä esiintyy, tarkista ja korjaa mahdolliset virheet ja paina uudestaan "Tallenna havainnot" -kohtaa. Mikäli sinulla on ongelmia järjestelmän käytön kanssa, ota ensisijaisesti yhteyttä osoitteeseen linnustonseuranta@luomus.fi.